Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 1 (2023) · “Axborot oqimlari va intellektual tizimlarning ijtimoiy, iqtisodiy va texnik-texnologik tarmoqlardagi o‘rni” mavzus...

materiallar to‘plami

SUNIY INTELLEKTNING TA’LIM TIZIMIGA TA’SIRI

I.M.Sirojiddinova-Andijon mashinasozlik instituti,
“Gumanitar fanlar” kafedrasi mudiri, p.f.n, dotsent
S.T.Solijonova-Andijon mashinasozlik instituti, 1-bosqich magistri.

Anotatsiya. Ushbu ilmiy tezisda sun’iy intellektning ta’lim tizimida foydalanishdagi afzalliklari bayon etilgan. Bu nafaqat ta’lim tizimini yaxshi tomonga o‘zgartiradi, balki o‘qituvchining vaqtini samaraliroq taqsimlashga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, ta’lim tizimi, individual ta’lim, ChatGPT, sun’iy intellekt vositalari.

Sun’iy intellektning yaratilishi hayotimizni tubdan o‘zgartirib yubordi desak, mubolag‘a bo‘lmaydi. Bu bizning hayot tarzimizni osonlashtirdi va biz duch keladigan muammolarni hal qila boshladi. Hozirgi kunga kelib deyarli barcha narsalar, o‘z-o‘zini boshqaradigan avtomobillar, aqlli uylar va qurilmalar, hattoki, yangiliklar ham sun’iy intellekt tomonidan yaratilmoqda.

Sun’iy intellekt nima? Intellekt so‘zining ma’nosini quyidagi faoliyat turlari bilan aniqlash mumkin: yangi m’lumotlarni o‘rganish, ma’lumotni turli yo‘llar bilan manipulyatsiya qilish, manipulyatsiya qilingan ma’lumotlarni tushunish va tasdiqlash, ma’lumotlar o‘rtasidagi munosabatlarni ko‘rish, ma’nolarni hisobga olish va faktlar ishonchli ekanligini farqlay olish. Bu algoritmlarni yaratish va kompyuterga ma’lumotlarni taqdim etish orqali amalga oshiriladi. [1,2] Ushbu ta’rifga asoslanib, sun’iy intellektni sun’iy yo‘l bilan erishiladigan, tabiiy ravishda mavjud bo‘lmagan, lekin allaqachon mavjud bo‘lgan narsaning nusxasi sifatida yaratilgan, ya’ni inson aqli sifatida ta’riflash mumkin.

Ta’lim tizimida sun’iy intellektdan foydalanish o‘quvchilarning o‘rganish va o‘qituvchilarning dars berish usullarini yaxshi tomonga o‘zgartiradi. Ta’limda sun’iy intellektdan foydalanishning ko‘plab afzalliklari mavjud, jumladan:

1. Individuallashtirilgan ta’lim: Sun’iy intellekt o‘quvchilar uchun individuallashtirilgan ta’lim tizimini yaratadi. Masalan, sun’iy intellekt tizimi o‘quvchining topshiriqlar va testlar bo‘yicha ishlashini tahlil qilib, ular qiynalayotgan sohalarini aniqlashi va maqsadli fikr-mulohaza va yordamni taqdim etadi.

2. Samaradorlikni oshirish: Sun’iy intellekt tizimlari o‘qituvchilarga baho, rejalashtirish va ma’lumotlarni tahlil qilish kabi odatiy vazifalarni avtomatlashtirish orqali yanada samaraliroq bo‘lishiga yordam beradi. Bu esa o‘qituvchilarning vaqtini yanada unumliroq foydalanish imkonini beradi, ya’ni darsni rejalashtirish va talabalar bilan ishlash kabi muhimroq vazifalarga diqqatini qaratishi mumkin.

3. Talabalarning faolligini oshirish: Sun’iy intellekt tizimlari individual o‘quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan qiziqarli o‘quv tajribalarini yaratish uchun ishlatilishi mumkin. Masalan, sun’iy intellekt tizimi talaba uchun qiziqarli bo‘lgan kitoblar yoki videolarni tavsiya qilishi yoki qiyin

Published: 10.11.2023

Cite this article: I.M.Sirojiddinova, S.T.Solijonova (2023). Suniy intellektning ta’lim tizimiga ta’siri. Emro Science and Education, 1(1). https://journal.emro.uz/public/maqola/509

© 2023 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

tushunchalarni hayotga tatbiq etishga yordam beradigan interaktiv simulyatsiyalarni taqdim etishi mumkin.

4. Keng foydalanish imkoniyati: Sun’iy intellekt tizimlari nogiron yoki boshqa maxsus ehtiyojli talabalar uchun ta’limni yanada qulayroq qilishga yordam beradi. Masalan, sun’iy intellekt yordamida ishlaydigan matnni nutqqa aylantirish tizimi ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilarga raqamli materiallarni o‘qishga yordam beradi, nutqni aniqlash texnologiyasi esa jismoniy nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilarga sinfdagi muhokamalarda ishtirok etishga yordam beradi.

5. Natijalarni yaxshilash: Har bir o‘quvchiga alohida fikr-mulohaza va yordamni taqdim etish orqali sun’iy intellekt tizimlari o‘quvchilar natijalarini yaxshilash imkoniyatiga ega. Masalan, sun’iy intellekt tizimi ortda qolishi mumkin bo‘lgan o‘quvchilarni aniqlaydi va ularga barcha tengdoshlariga etib olish uchun qo‘shimcha yordam beradi.

Shuni ta’kidlash lozimki, sun’iy intellekt o‘qituvchilar yoki ta’lim tizimidagi xodimlar bilan almashtirilmasligi kerak, aksincha, o‘quvchilar uchun o‘rganish tajribasini oshirish va o‘qituvchilarning faoliyatini engillashtirish vositasi sifatida ishlatilishi kerak. [3,4]

Sun’iy intellektning juda ko‘p vositalari mavjud bo‘lib, hozirgi kunda nafaqat ta’lim tizimida, balki o‘zining foydalanishga oson xususiyatiga ega bo‘lganligi uchun deyarli barcha sohalarda foydalanib kelinmoqda. Masalan, kod yozish, tahlil qilish va xatolarni topib berish uchun GitHub Copilot, ingliz tilidagi matnlarni grammatikasini tekshirish uchun Grammarly, turli xildagi tasvirlar yasash va har qanday savolga javob berish uchun ChatGPT. ChatGPT – eng ommabop chatbotlardan biri hisoblanadi. U barcha narsalarni yaratish uchun sun’iy ongdan foydalanadi. Suhbat orqali berilgan har qanday savollarga javob berish, uyga berilgan vazifalarga va tadqiqot ishlariga yordam berish, insholar uchun g‘oyalar olish, turli xildagi tasvirlarni yasash va hattoki, kod ham yozib bera oladi. [5,6]

Xulosa o‘rnida shuni aytish mumkinki, o‘quvchi o‘z bilimini oshirishi va o‘zlashtira olmagan mavzularni sun’iy intellekt vositalari yordamida o‘rganishi nafaqat o‘qituvchi uchun balki, mamlakatimiz uchun ham foydali bo‘ladi deb o‘ylayman. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev “Hammamizga ayonki, taraqqiyotning tamal toshi ham, mamlakatni qudratli, millatni buyuk qiladigan kuch ham bu — ilm-fan, ta’lim va tarbiyadir. Ertangi kunimiz, Vatanimizning yorug‘ istiqboli, birinchi navbatda, ta’lim tizimi va farzandlarimizga berayotgan tarbiyamiz bilan chambarchas bog‘liq”, - deya bejizga ta’kidlamagan. [7] Bundan tashqari, o‘qituvchi ham o‘z faoliyati davomida o‘quvchilarga bergan turli xil vazifalarini tekshirish va baholash uchun ushbu vositalardan foydalanish orqali o‘z vaqtini yanada samaraliroq taqsimlashi mumkin. Ya’ni o‘quvchilarga ko‘proq vaqt ajratib, ularni qiziqtirgan savollariga javob berishi, turli xil bilim-ko‘nikmalarini oshiradigan mashg‘ulotlar va musobaqalar uyushtirishi – ta’lim sifatini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mueller, J. & Massaron, L. 2018. Artificial Intelligence for Dummies. John Wiley & Sons, Incorporated. Hoboken. E-book. Accessed: 17 April 2023.
2. Maxammadovna S. I. O'zbekistonda inson huquqlarini ta'minlash: Ijtimoiy xizmatlar agentligi misolida //Central Asian journal of social sciences and history. – 2023.
3. Mahammadovna S. I. Features of Cluster Design in Modern Paradigms of Education //Telematique. – 2023. – T. 22. – №. 01. – C. 348-355.
4. OpenAI 2023. ChatGPT (May 3 Version). URL: https://chat.openai.com. Accessed: 6 May 2023.
5. Mahammadovna S. I. Needs snd Factors for Developing Professional and Creative Abilities of Students of Higher Educational Institutions //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – T. 25. – №. 6. – C. 2804-2810.
6. Sirojiddinova I. Technological character of the educational process when designing pedagogical objects //Solution of social problems in management and economy. – 2023. – T. 2. – №. 2. – C. 130-132.
7. Shavkat Mirziyoyev “Yangi O‘zbekiston strategiyasi” 2021 yil.